

**Sofie Marstad,
født 1919 og sier
om seg sjøl:**

*"E e kjøli gammeldags
og ha virri gjetar,
seterdeie,
rakspike (raka i
slåtten) og
tømmerhoggar.
Det e di finaste yrka
som inj kan hå.
No e e gammel og har
det lidele snåi (travelt)"*

*Redaktøren kan
forøvrig tilføye at Sofie
har deltatt
i alt arbeid innenfor
landbruket og prøvd
alle redskaper. Museet
har nytt godt av
hennes kunn-
skaper og flittig brukt
som guide og vi glem-
mer ikke den gode
kommunikasjonen.*

*I 2003 hadde hun en
strålende innslag, i et
temamøte i Vikvarvet,
om selbukvinnen som
"batt totrås".
Hun formidler lokal his-
torie på en fremra-
gende måte og er
æresmedlem i Selbu
og Tydal historielag.*

Farging, persing og trykking

*Kopperkjeler som ble bruk ved farging
- 1866-1925.*

Foto: Sofie Marstad.

Farger John Johnsen Evjen ble født i 1836. I sin ungdom gikk han i farge-
lære i Trondheim. I 1866 kjøpte han
Haarstadraaen hvor han bygde seg et
verkstedhus til sitt arbeide med å farge,
perse og trykke tøy.

I et rom var det murt ned to kobberkje-
ler på ca. 200 liter med fyring under og
et stativ over med en rull for å "vitt"
opp tøyet da det var farga ferdig. Så ble
tøyet lagt i den andre kjelen for å skyl-
les. Indigo farge ble brukt. Så ble det
hengt opp på stenger, inne hvis det ikke
var tørkingsvær ute, men helst ute.

Det var springvann fra en brønn oppå
jordet ca. 50 meter fra huset. Dersom
det var tørke, så bar folk vann fra
denne brønnen, den står full bestandig.
Men ut igjen måtte det bæres i bøtter. I
dette yrket fikk en ofte gikt. Det var et
fuktig og kaldt arbeid, som foregikk
før gummistøvlene og regntøyet tid. I
tillegg var det bare jordgolv i to av
rommene.

Når tøyet var tørt skulle det perses. En
stor jernskrue var festa til to digre furu-
stokker som nådde mellom gulv og tak.
Jernskrue var festa i en tverrstokk

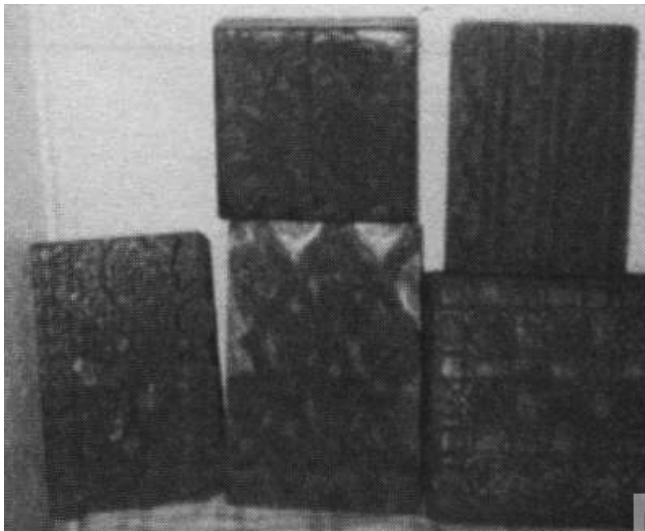
nesten 2 meter fra gulvet. Først en tre-
plate 1x0,80 m.

Veven vart så strekt ut og lagt og viklet
mellom tjukke papp-plater og ei trepla-
te igjen.

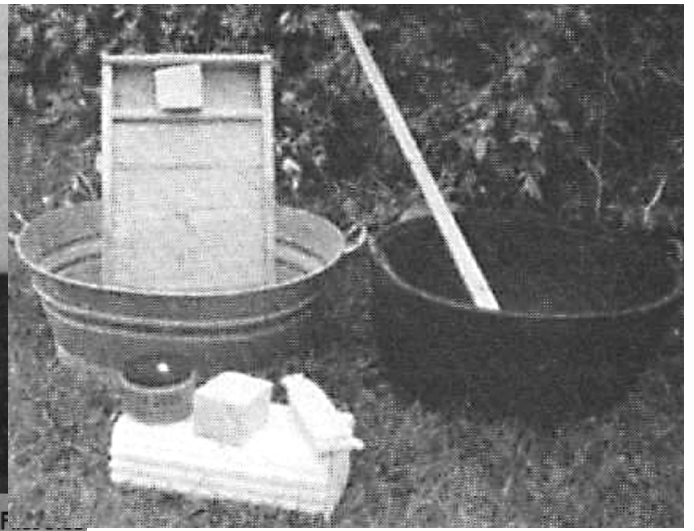
Så noen tynne jernplater - og oppå der
6 jernstenger - ca. 2 cm. tjukke og

Utstyr til persing.

Mønsterblokker som ble brukt til stofftrykk.

Utlstyr og ingredienser til såpekoking og ferdige såpestykker.

12 cm. brede. De lå borti grua og vart varma rødgldende. Det ble gjort like-dan med kvar vev. Til slutt ble jernskruen skrudd ned så mye det gikk. Den hadde en diger jernplate under på omtrent 0,50 m. i firkant. To stykker dro da i en diger stakk som var tredd inn i noen åpninger i jernskruen så det knaket i underlaget. Dette sto i minst 3

dager til det ble kaldt. Så ble det tatt ut og rulla på ei jernstang i faste vever. Tøyet var nå blitt glatt og fast. (Jeg så en likedan på Reinskloster museum i Rissa).

Tøy som det skulle trykkes på, kunne være i flere rødfarger eller grønt m.m. Mønstrene var mange. Formene var av tre i størrelse 20x30 eller 30x30 cm. Med mønsteret utskåret under, og uthulla rom til handa oppå. Trykt tøy ble brukt til åkle, trøyer, vester, stakker, fór i mudda (kjøreklær) og slåfelda m.m.

Sverta ble kokt i ei litt stor gryte. Alun i ei flaske med oppklijpte blikkbiter, som hadde stått noen dager, Brisil ekstra og mye mer ble brukt. Dette måtte kokes en god stund med stadig omrøring. Tøyet var da lagt utover et stort bord. Formene¹⁾ ble så dyppa i sværte og lagt ned på tøyet. Dette ble aldeles ekte som satt i så lenge tøyet holdt.

Trykkinga slutta i 1930-åra og persinga i 1940-åra.

I Selbuboka står det at de farga, persa og trykt oppå Evjen, men det var ikke tilfelle.

¹⁾ Formene, mønsterblokk som de ble kalt..

Mønsterblokker som ble brukt til stofftrykk.